

Kam kráčí ústní maturitní zkouška z ČJL?

Gabriel Juchelka

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY S DIDAKTIKOU, PdF OU

DiDAi2!

Didaktické impulsy 2

Ostrava 5. 10. 2019

Maturitní zkouška z ČJL

- Komplexní zkouška
 - písemná práce (žák volí jedno ze 7 témat, min. 250 slov, 110 minut)
 - didaktický test (zpravidla 30 úkolů, 75 minut)
 - ústní zkouška (20 minut příprava, 15 minut zkouška, 20 knih)
- Ústní zkouška
 - analýza uměleckého textu
 - zasazení díla do literárněhistorického kontextu
 - analýza neuměleckého textu

Struktura analýzy uměleckého textu

- I. část – téma, kompozice, literární druh a žánr
- II. část – vypravěč / lyrický subjekt, postavy
- III. část – jazykové prostředky

PRAVIDLA PRO VÝBĚR LITERÁRNÍCH DĚL		
	Světová a česká literatura do konce 18. století	min. 2 literární díla
	Světová a česká literatura 19. století	min. 3 literární díla
	Světová literatura 20. a 21. století	min. 4 díla
	Česká literatura 20. a 21. století	min. 5 literárních děl

Minimálně dvěma literárními díly musí být v seznamu žáka zastoupena próza, poezie, drama. Seznam žáka může obsahovat **maximálně dvě díla** od jednoho autora.

Obecná struktura CERMAT pro umělecký text

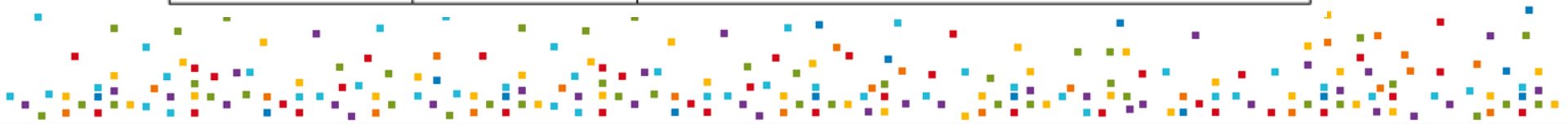
ANALÝZA UMĚLECKÉHO TEXTU	I. část <ul style="list-style-type: none">• zasazení výňatku do kontextu díla• téma a motiv• časoprostor• kompoziční výstavba• literární druh a žánr
	II. část <ul style="list-style-type: none">• vypravěč / lyrický subjekt• postava• vyprávěcí způsoby• typy promluv• veršová výstavba
	III. část <ul style="list-style-type: none">• jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku• tropy a figury a jejich funkce ve výňatku
LITERÁRNĚHISTORICKÝ KONTEXT	<ul style="list-style-type: none">• kontext autorovy tvorby• literární / obecně kulturní kontext

Návrh úpravy obecné struktury

CHARAKTERISTIKA UMĚLECKÉHO TEXTU	analýza uměleckého textu	I. část <ul style="list-style-type: none"> • zasazení výňatku do kontextu díla • téma (popř. i idea) díla • téma a motivy výňatku • časoprostor • kompoziční výstavba • literární druh a žánr
		II. část <ul style="list-style-type: none"> • vypravěč (= druh vypravěče) / lyrický subjekt • vyprávěcí způsoby (= vyprávěcí forma) • typy promluv • postava • veršová výstavba
		III. část <ul style="list-style-type: none"> • jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku • tropy a figury a jejich funkce ve výňatku
	literárněhistorický kontext <ul style="list-style-type: none"> • kontext autorovy tvorby • literární / obecně kulturní kontext 	

Obecná struktura CERMAT pro neumělecký text

CHARAKTERISTIKA NEUMĚLECKÉHO TEXTU	analýza neuměleckého textu	I. část <ul style="list-style-type: none">• souvislost mezi výňatky• hlavní myšlenka textu• podstatné a nepodstatné informace• různé možné způsoby čtení a interpretace textu• domněnky a fakta• komunikační situace (např. účel, adresát)
		II. část <ul style="list-style-type: none">• funkční styl• slohový postup• slohový útvar• kompoziční výstavba výňatku• jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku

Možná konkretizace obecných otázek

CHARAKTERISTIKA NEUMĚLECKÉHO TEXTU	analýza neuměleckého textu	I. část <ul style="list-style-type: none">• je-li to možné, postihnout souvislost mezi uměleckým a neuměleckým výňatkem• postihnout téma, hlavní myšlenku a účel textu• pokud to lze, vystihnout místo, dobu a prostředí vzniku textu• na základě přečtení výňatku charakterizovat komunikanty• je-li to možné, určit, jaká je souvislost (kontext) textu• je-li to možné, rozlišit podstatné a nepodstatné informace, příp. domněnky a fakta
		II. část <ul style="list-style-type: none">• postihnout strukturu a kompoziční výstavbu výňatku• charakterizovat jazykové prostředky a jejich funkci ve výňatku• přiřadit výňatek k funkčnímu stylu, určit dominující slohový postup• určit slohový útvar výňatku

Doporučení pro praxi – MZ 2020/21

- 1) Ústní maturitní zkouška by měla obsahovat **pouze část věnovanou charakteristice uměleckého textu.**
- 2) Jádrem ústní zkoušky by neměla být literární historie, ale rozbor výňatku uměleckého textu (rozprava nad uměleckým textem). **Literární historie by měla být ponechána v dosavadním rozsahu.**
- 3) Je žádoucí (a z didaktického hlediska i vhodné) **včlenit do ústní zkoušky prostor pro čtenářskou reflexi díla.**
- 4) Rozhodně **nenavyšovat rozsah literárních pojmů**, s kterými by měl žák u maturitní zkoušky operovat.

K úvaze nad hodnocením MZ z ČJL

- **Hodnotit zkoušku jako celek i v oblasti cut-off score každé dílčí části zkoušky.**
- Dílčí neúspěch u jedné ze tří částí maturitní zkoušky by automaticky neznamenal celkový neúspěch.
 - Tedy pokud žák neuspěje např. při didaktickém testu, ale ústní zkoušku a písemnou práci vykoná dobře, měl by maturitní zkoušku úspěšně absolvovat.

Děkuji za pozornost.

- Použité zdroje:

- Maturitní zkouška: Ústní zkouška z českého jazyka a literatury. *Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání* [online]. Praha: Cermat, 2019 [cit. 2019-09-28]. Dostupné z: <https://maturita.ceremat.cz/menu/maturitni-zkouska-2019/zkousky-spolecne-casti/cesky-jazyk-literatura/ustni-zkouska-z-ceskeho-jazyka-a-literatury>
- Tabulky na snímcích prezentace č. 4 a 6 – https://maturita.ceremat.cz/files/files/maturita/struktura_UZ_2015.pdf
- *Nová podoba státní maturity. Do tří let by se měla skládat ze tří předmětů - iDNES.cz* [online]. 13.4.2019 [cit. 2019-09-30]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/statni-maturita-matematika-cestina-cizi-jazyk-plaga-ministr-skolstvi.A190408_111857_domaci_lesa

